Webmagazine Clavis – Bisdom Roermond - oktober 2023

Nadenken over kerkgebouwen

Het bisdom Roermond heeft alle parochiefederaties in Limburg gevraagd om een toekomstvisie op te stellen voor de kerkgebouwen in hun federatie. Het bisdom wil graag dat de parochies nadenken over de toekomst van hun geloofsgemeenschap en welke rol ze daarin voor de kerken weggelegd zien over 5, 10 en 20 jaar. Hiervoor is een handreiking gemaakt, die bedoeld is als hulpmiddel voor kerkbesturen om een reële toekomstvisie voor hun kerkgebouwen te ontwikkelen.

‘Het huis van God in de parochie’. Zo heet de handreiking die onder alle parochies is verspreid. Daarin wordt eerst beschreven wat de sacrale rol van het kerkgebouw in de rooms-katholieke eredienst is. Vervolgens wordt ingezoomd op de urgentie voor elk samenwerkingsverband van parochies om een eigen beleid voor kerkgebouwen te formuleren. De handreiking sluit af met de vraag aan alle kerkbesturen om vóór 1 augustus 2024 een pastorale visie en een functiebeschrijving voor hun kerkgebouwen op te stellen voor de komende 5, 10 en 20 jaar.

Proactief
De handreiking is het resultaat van besprekingen die het afgelopen jaar in diverse gremia van het bisdom hebben plaatsgevonden. Het onderhoud en behoud van kerkgebouwen wordt een steeds grotere opgave voor parochies, die daar vaak niet meer de financiële middelen voor hebben. Door het teruglopend kerkbezoek worden sommige kerken nog maar heel beperkt gebruikt. De handreiking zegt daarover dat “het aantal kerkgebouwen in overeenstemming moet worden gebracht met de geloofsgemeenschap die we op dit moment zijn”.

Het bisdom Roermond heeft tot nu toe altijd gekozen voor de weg van de geleidelijkheid als het om sluiten van

kerken gaat. “De vraag is of dat genoeg is,” zegt algemeen gedelegeerde Harry Quaedvlieg van het bisdom. “Door pas over de toekomst van een kerkgebouw na te denken op het moment waarop openhouden echt niet meer gaat, blijven we steeds achter de feiten aanlopen. Wat we graag willen, is dat kerkbesturen – als eigenaars van de kerkgebouwen – proactief een visie ontwikkelen wat voor soort parochie ze willen zijn en hoeveel kerken ze daarvoor nodig denken te hebben.”

Volgens Quadvlieg kan dat in het ene geval betekenen dat een parochiefederatie met bijvoorbeeld vier kerken besluit om terug te gaan naar één, terwijl een andere federatie tot de conclusie komt dat ze ook in de toekomst twee of meer kerkgebouwen nodig hebben. “Het is niet de bedoeling om zoveel mogelijk kerken te sluiten, maar ook niet om zoveel mogelijk kerken open te houden,” zegt Quaedvlieg. “Het gaat erom de kerkgebouwen pastoraal zo optimaal mogelijk in te zetten voor het parochiële leven.”

Toekomstvisie
In de handreiking wordt ook verwezen naar de kerkenvisies die veel gemeentes op dit moment aan het opstellen zijn. Parochies wordt geadviseerd daar hun voordeel mee te doen, zonder het initiatief uit handen te geven. Om tot een eigen toekomstvisie voor de kerkgebouwen te kunnen komen, is een helder pastoraal beleid van de parochiefederatie volgens Quaedvlieg een belangrijk startpunt. Hij nodigt parochies uit om creatief te zijn en bij de toekomst van kerkgebouwen ook na te denken over bestemmingen als diaconale activiteiten, gezinskerk, catechetisch centrum, bedevaartkerk of kerk voor bijzondere gelegenheden.

Ook medegebruik of nevenbestemming van een kerkgebouw is bespreekbaar, maar in de handreiking wordt parochies geadviseerd om bij dergelijke oplossingen vooral te kijken of dit op de lange termijn levensvatbaar is. Tenslotte wordt aan kerkbesturen een lijst met mogelijke selectiecriteria aangereikt als hulpmiddel om tot een toekomstvisie en functiebeschrijving van hun kerkgebouwen te komen.

In november worden er op drie plaatsen in het bisdom regiobijeenkomsten voor leden van kerkbesturen gehouden om met het bisdom over de toekomst van de kerkgebouwen in gesprek te gaan. Alle kerkbesturen hebben een uitnodiging hiervoor ontvangen.

Download handreiking toekomst kerkgebouwen